

Bestuursdienst
Telefoon (050) 367 89 10/ Wieteke de Boer
Onderwerp Evaluatie boombeheer 2010

Bezoekadres
Waagstraat 1

Postadres
Postbus 20001
9700 PB Groningen

In uw antwoord
graag datum en
kenmerk vermelden

Wij zijn met het
openbaar vervoer
bereikbaar,
buslijnen
1, 2, 3, 5, 6, 11, 13, 16

Informatie over
vertrektijden krijgt u
via telefoon 0900-92 92

de leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Datum **20 JAN 2011**

Bijlage(n) 1

Ons kenmerk RO10.2473730

Uw brief van

Uw kenmerk

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij bieden wij u de evaluatie boombeheer over 2010 aan. In deze evaluatie geven wij een totaal overzicht van wat wij als gemeente in 2010 op bomengebied hebben uitgevoerd. Zo hebben we niet alleen kapvergunningen aangevraagd en verleend, maar ook veel bomen herplant. Naast een kwantitatieve analyse van de kapvergunningen geven we u een stand van zaken wat betreft de monumentale bomen. Verder informeren wij u over de uitgevoerde projecten in het kader van het bomenstructuurplan. We besluiten met een samenvatting van de boomfeestdag 2010 en de werkzaamheden die wij hebben uitgevoerd vanuit beheer en onderhoud.

In de evaluatie boombeheer 2009 hebben wij aangegeven in 2010 te streven naar het aanplanten van verhoudingsgewijs meer bomen vanuit de herplantplicht bij kapvergunningen. Dit is gelukt. Lag de herplantplicht in 2009 nog op 40%, in 2010 is deze toegenomen tot 80%. Naar verhouding wordt minder vaak herplant opgelegd bij particuliere kapvergunningen omdat het meestal gaat om bomen die te groot zijn geworden ten opzichte van een tuin. Het opleggen van een herplant lijkt dan niet zinvol. Toch zou de aanplant van een kleine boom in zo'n geval een oplossing kunnen zijn. We hebben in 2010 dan ook vaker een herplant opgelegd voor een kleine boom. Dit heeft ertoe geleid dat de herplantplicht voor particulieren is gestegen van 25% in 2009 tot 65% in 2010.

In de evaluatie boombeheer 2009 hebben wij ook aangegeven criteria te zullen opstellen voor het toepassen van de herplantplicht en dit vast te leggen in beleid. Dit voornemen hebben wij echter niet ten uitvoering gebracht. In de nota kapbeleid 2010, vastgesteld door het college op 21 september 2010, staat beschreven waarom we vooraf geen criteria willen vastleggen: 'Bij de afweging voor herplant spelen boombelang, verwijderingsbelang en dringende reden een belangrijke rol. Echter, vooraf zijn er geen strakke criteria te formuleren in welk geval wel of niet een herplantplicht zal worden opgelegd. Dat is immers afhankelijk van de feitelijke situatie, de mogelijke alternatieven, financiële aspecten en de belangen van derden.'

Volgvel 1

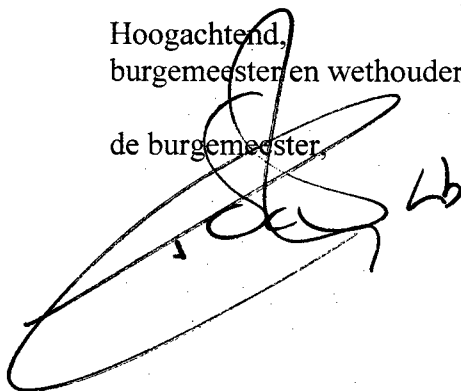
Het bevoegd gezag (bijna altijd het college) zal nadrukkelijk dienen te motiveren tot welke afweging hij is gekomen'.

In 2010 hebben we de monumentale bomen opnieuw geïnventariseerd. In de nota 'BladGoud' actualisatie 2010 kunt u de stand van zaken lezen wat betreft de inventarisatie en het beleid op monumentale bomen in de gemeente Groningen. Wij bieden u deze nota gelijktijdig aan met de evaluatie boombeheer.

Voor meer informatie over de evaluatie verwijzen wij u naar de bijlage.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Groningen,

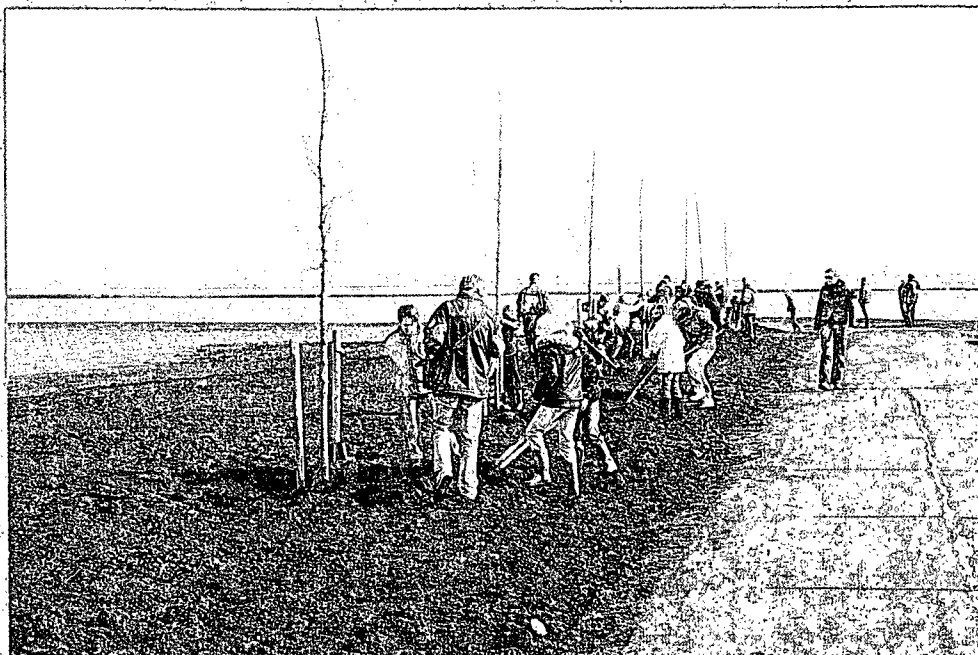
de burgemeester,

A large, stylized handwritten signature in black ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke at the bottom. To the right of the signature, there is a small handwritten mark that looks like 'Lb'.

de secretaris,

A handwritten signature in black ink, featuring a prominent 'M' or 'W' shape followed by a long, sweeping horizontal line.

EVALUATIE BOOMBEHEER 2010

In de gemeente Groningen staan circa 180.000 bomen, ongeveer een boom per inwoner. Het overgrote deel daarvan is in beheer bij de dienst ROEZ, directie Stadsbeheer. Deze evaluatie gaat over die bomen. Een klein deel van de bomen is bij andere gemeentelijke diensten in beheer. De discussie over de beheerdienst biedt kansen om het beheer van alle bomen op elkaar af te stemmen.

1. Kapvergunningen

In 2010 (van 1 november 2009 tot 1 november 2010) zijn 441 kapaanvragen binnengekomen. Dit zijn ruim honderd meer dan in het jaar daarvoor. Het aantal kapaanvragen ligt, ondanks kleine schommelingen, al jaren rond de 450 stuks. De toename van het aantal kapaanvragen is dus niet verrassend. Waarom het aantal kapaanvragen in 2009 zo laag was kunnen we niet verklaren.

Van 1 november 2009 tot 1 november 2010 zijn in totaal 363 kapvergunningen verleend voor het kappen van 1821 bomen. Het aantal verleende vergunningen staat dus niet gelijk aan het aantal bomen dat gekapt is. Eén vergunning kan namelijk meerdere bomen omvatten. Het aantal bomen waarvoor een kapvergunning wordt aangevraagd wisselt per jaar en is afhankelijk van de geplande projecten en werkzaamheden maar ook van het aantal particuliere aanvragen. Dit jaar zijn er meerdere grote projecten geweest waarbij bomen betrokken waren. Dit verklaart waarom er voor relatief veel bomen een kapvergunning is verleend. Voorbeelden van grote vergunningen zijn: Concourslaan met voorpark, de gemeentelijke kaplijst 2010, Oosterpark, Rietveldlaan, Vrydemaweg en Stuurboordswal.

	2010			2009		
	Particulier	Gemeente	Totaal	Particulier	Gemeente	Totaal
Aantal kapaanvragen	373	68	441	265	57	322
Aantal verleende vergunningen (+ aantal bomen)	303 (754 bomen)	60 (1067 bomen)	363 (1821 bomen)	244 (603 bomen)	57 (327 bomen)	301 (929 bomen)
Aantal weigeringen	19	0	19	21	0	21
Aantal aanvragen waarop zienswijzen zijn ingediend ¹	5	1	6	7	3	10
Aantal vergunningen waarop bezwaarschriften zijn ingediend	5	0	5	2	5	7
Aantal vergunningen waarop voorlopige voorzieningen zijn ingediend	1	0	1	0	0	0
Aantal vergunningen waarbij herplant is opgelegd	103	26	129	34	19	53
Aantal te herplanten bomen	494	930	1424	162	196	358

Het aantal kapaanvragen komt niet overeen met het aantal verleende plus geweigerde vergunningen. Dit verschil is te verklaren doordat kapaanvragen tussentijds zijn ingetrokken of nog in behandeling zijn. Circa 15 tot 20% van alle kapaanvragen is gemeentelijk. Deze verhouding tussen het aantal gemeentelijke en particuliere kapaanvragen is vrijwel elk jaar gelijk. In 2010 zijn 19 kapaanvragen geweigerd. Deze hadden allen betrekking op particuliere bomen. Gemeentelijke aanvragen worden

¹ Met de inwerkingtreding van de Wabo op 01 oktober 2010 is de zienswijzenperiode vanwege de acht weken beslistermijn komen te vervallen

nauwelijks geweigerd. Dit is te verklaren doordat een gemeentelijke kapaanvraag in een vroeg stadium intern wordt besproken met de kapvergunningverlener. Op het moment dat de kapaanvraag wordt gedaan is al overeenstemming bereikt en zal de kapvergunning niet worden geweigerd.

Er zijn verschillende redenen om een kapvergunning te weigeren. De meest voorkomende reden is dat de mate van overlast slechts gering is. Overlast kan soms worden weggenomen zonder dat de boom daarvoor gekapt hoeft te worden. Bij een te grote schaduwwerking kan snoeien van de boom een effectieve oplossing zijn. Overigens is voor het uitvoeren van een ingrijpende snoeimethode zoals knotten of kandelaberen (takken terug snoeien tot op de stam, zodat de boom de vorm van een kandelaar krijgt) wel een kapvergunning nodig.

Er zijn zienswijzes ingediend op vijf particuliere kapaanvragen. Op vijf particuliere vergunningen is bezwaar gemaakt. Bij de gemeentelijke kapaanvragen en –vergunningen ligt dat anders. Daar is slechts een zienswijze ingediend op één kapaanvraag. Op de gemeentelijke kapvergunningen is helemaal geen bezwaar gemaakt. Bij één particuliere vergunning is een verzoek om een voorlopige voorziening ingediend.

Aantal gekapte niet vergunningplichtige gemeentelijke bomen (< 20 cm)

Met de invoering van het nieuwe kapbeleid in 2004 is de kapvergunningvrije diameter van 10 cm naar 20 cm gegaan. Het aantal gekapte bomen met een stamdiameter kleiner dan 20 cm wordt sindsdien bijgehouden door ROEZ, directie Stadsbeheer. Het betreft hier alleen de gemeentelijke bomen. In 2010 zijn in totaal 600 bomen met een stamdiameter kleiner dan 20 cm gekapt. Ca 75% van de bomen is gekapt vanwege dunning. De rest van de bomen is gekapt met als reden dat de bomen dood zijn gegaan of een slechte kwaliteit hebben.

Aantal herplante bomen

In beginsel wordt een herplantplicht van één op één opgelegd bij kapaanvragen. Het moet echter wel mogelijk zijn om een nieuwe boom op dezelfde plek te planten. Dit blijkt in de praktijk lang niet altijd zo te zijn. Er is soms geen ruimte voor een boom om zich te kunnen ontwikkelen, er staan soms te veel bomen bij elkaar waardoor ze elkaar belemmeren in hun groei of de boom is in het bomenstructuurplan aangemerkt als overboom² en hoeft daarom niet op dezelfde plek vervangen te worden.

Bij ruim 40% van de verleende gemeentelijke vergunningen is herplant opgelegd (26 vergunningen). Het gaat hierbij om 930 bomen. De herplantplicht ligt hiermee op ruim 85%. Het aantal herplant dat bij particuliere vergunningen is opgelegd ligt verhoudingsgewijs lager. Bij iets meer dan 30% van de verleende particuliere vergunningen moesten bomen worden herplant (103 vergunningen). Het gaat hierbij om 494 bomen. Het aantal gemeentelijke vergunningen met een herplantplicht is lager dan het aantal particuliere vergunningen met een herplantplicht. Toch omvat de gemeentelijke verplichte herplant meer bomen. Dit is te verklaren doordat de gemeente naar verhouding meer bomen per kapaanvraag aanvraagt.

In de evaluatie boombeheer 2009 hebben wij aangegeven in 2010 te streven naar het aanplanten van verhoudingsgewijs meer bomen vanuit de herplantplicht bij kapvergunningen. Dit is gelukt. Lag de herplantplicht in 2009 nog op 40%, in 2010 is deze toegenomen tot 80%. Naar verhouding wordt minder vaak herplant opgelegd bij particuliere kapvergunningen omdat het meestal gaat om bomen die te groot zijn geworden ten opzichte van een tuin. Het opleggen van een herplant lijkt dan niet zinvol. Toch zou de aanplant van een kleine boom in zo'n geval een oplossing kunnen zijn. We hebben in

² Overbomen zijn straatbomen die weinig toegevoegde waarde hebben in een straat omdat er al veel bomen in aangrenzende groenstroken of plantsoenen staan. Zodra deze bomen overlast gaan veroorzaken, ziek worden of doodgaan, kunnen ze worden verwijderd zonder hiervoor nieuwe bomen in de plaats te zetten. Tot deze categorie bomen behoren ook de straatbomen in verharding die in de huidige situatie veel overlast geven, maar waarbij het mogelijk is om de bomenstructuur opnieuw op te zetten in een nabij gelegen groen- of grasstrook. De overbomen zijn vastgelegd in het bomenstructuurplan 'Bladwijzer', dat in november 2002 door de raad is vastgesteld.

2010 dan ook vaker een herplant opgelegd voor een kleine boom. Dit heeft ertoe geleid dat de herplantplicht voor particulieren is gestegen van 25% in 2009 tot 65% in 2010.

In de evaluatie boombeheer 2009 hebben wij ook aangegeven criteria te zullen opstellen voor het toepassen van de herplantplicht en dit vast te leggen in beleid. Dit hebben wij echter niet gedaan. In de nota kapbeleid 2010, vastgesteld door het college op 21 september 2010, staat beschreven waarom we vooraf geen criteria willen vastleggen: 'Bij de afweging voor herplant spelen boombelang, verwijderingsbelang en dringende reden een belangrijke rol. Echter, vooraf zijn er geen strakke criteria te formuleren in welk geval wel of niet een herplantplicht zal worden opgelegd. Dat is immers afhankelijk van de feitelijke situatie, de mogelijke alternatieven, financiële aspecten en de belangen van derden. Het bevoegd gezag (bijna altijd het college) zal nadrukkelijk dienen te motiveren tot welke afweging hij is gekomen'.

Naast de aanplant van bomen in het kader van de herplantplicht bij de kapvergunning zijn er ook bomen aangeplant in het kader van reguliere inboet en nieuwe projecten. Bij inboet worden dode en slechte bomen vervangen door nieuwe aanplant. Voor Stadsbeheer (SB) projecten zijn er in 2010 542 bomen ingeboet en nieuw aangeplant. Voor Ingenieursbureau (IGG) projecten zijn in 2010 361 bomen ingeboet en nieuw aangeplant.

Aantal herplant 2010	Aantal bomen
Herplant vanuit kapvergunningen (kapvergunningplichtige bomen):	
Particulier	494
Gemeentelijk	930
Inboet en nieuwe aanplant:	
Inboet/nieuwe aanplant SB	542
Inboet/nieuwe aanplant IGG	361
Totaal aantal bomen aangeplant	2.327

Verhouding gekapte bomen/aangeplante bomen

We hebben dit jaar 2.327 bomen aangeplant tegenover 2.421 bomen gekapt. Het aantal aangeplante bomen ligt dus iets lager dan het aantal gekapte bomen. Dit verschil kunnen we echter goed verklaren. Door de natte herfst en de vroeg intredende winter in 2010 hebben we minder bomen kunnen aanplanten dan in eerste instantie de bedoeling was. Een aantal projecten, waarbij de aanplant van bomen voor afgelopen najaar stond gepland, is nu doorgeschoven naar 2011. Wanneer de weersomstandigheden goed geweest waren hadden we in 2010 meer bomen aangeplant dan gekapt.

Gemeentelijke kaplijst 2010

Evenals voorgaande jaren is ook voor 2010 een gemeentelijke kaplijst (gebundelde kapaanvraag voor incidentele bomen) opgesteld. Dit is een, vanuit regulier beheer en onderhoud gezien, gemeentelijke kapvergunningaanvraag, waarbij niet voor elke afzonderlijke boom een kapvergunning wordt aangevraagd, maar waarbij al deze bomen worden geclusterd in één aanvraag. Er staan geen monumentale bomen op de kaplijst. De uitvoering van het kapprogramma vindt plaats in het najaar van 2010 en het voorjaar van 2011.

De vergunning is verleend voor het kappen van 169 bomen en het knotten of kandelaberen (takken terugsnijden tot op de stam) van 44 bomen. Dit jaar gaat het om een vergunning voor in totaal 213 bomen.

De redenen waarom de bomen moeten worden gekapt zijn in grote lijnen de volgende:

REDEN	AANTAL
1. Dode bomen; Oorzaken van het doodgaan van bomen zijn de vaak slechte groeiomstandigheden door bijvoorbeeld te hoge grondwaterstand, geen goede grond, te weinig ruimte, aantasting door ziektes zoals watermerkziekte en bacterievuur, zware beschadigingen door aanrijdingen, maaien, vernielingen etc.	62
2. Bomen met ernstige wortelproblemen; Bomen die de bestrating met hun wortels zodanig opdrukken dat ontoelaatbaar gevaarlijke situaties ontstaan.	5
3. Bomen stervende en/of gevaarlijk; Het gaat hier om stervende en/of gevaarlijke bomen met een verhoogd risico tot omvallen, takbreuk e.d. vanwege aantasting door zwammen, hoge graad van stam- en wortelrot, aantasting door insecten zoals horzvlinder en wilgenhoutrups, evenals bomen die te scheef zijn gaan staan door bijvoorbeeld windgevoeligheid of te hoge grondwaterstand.	100
4. Dunning minder duurzame bomen t.b.v. duurzame bomen; Snelgroeïende soorten (bijvoorbeeld populieren en wilgen) kunnen duurzame, langzaam groeiende bomen (bijvoorbeeld eiken, beuken e.d.) in hun groeimogelijkheden belemmeren.	46
TOTAAL	213

Voor de 44 te knotten of te kandelaberen bomen geldt geen herplantplicht. Voor de 169 bomen die worden gekapt is bij 44 bomen geen herplant mogelijk omdat er te weinig ruimte is, 30 bomen worden vanwege dunning gekapt en bij 4 bomen moet worden gewacht op een ruimtelijke ontwikkeling. Dit betekent dat het in 91 gevallen mogelijk is om nieuwe bomen op dezelfde plek aan te planten. Op sommige plekken is het mogelijk om meer bomen terug te planten. Daarom worden in totaal 106 bomen herplant vanuit de gemeentelijke kaplijst.

Op de kaplijst hebben wij aangegeven bij welke bomen ecologische maatregelen kunnen worden toegepast. Voorbeelden hiervan zijn het laten staan van een stam (spechtboom) of het maken van takkenrillen.

Om meer inzicht te geven waarom bomen worden gekapt, is voor het tweede jaar op de gemeentelijke internetpagina een kaart geplaatst. Elke boom die op de gemeentelijke kaplijst staat is op de kaart aangeduid met een icoon. Wanneer op de icoon wordt geklikt, komt er een tekstballon in beeld met daarin specifieke informatie over de boom. Op deze manier kunnen bewoners zien op welke locatie de boom staat, om welke boomsoort het gaat, hoe groot de boom is (diameter stamdoorsnede in centimeters, gemeten op 1.30 meter boven de grond), de reden waarom de boom gekapt moet worden en of een nieuwe boom op dezelfde plek wordt aangeplant (herplant). Ook is een foto van de boom toegevoegd.

Op de kaplijst staan alleen incidentele bomen, verspreid over de stad. De bomen maken geen onderdeel uit van (groot onderhouds-) projecten. Bij (groot onderhouds-) projecten, waarbij soms meerdere bomen in een straat moeten worden gekapt, worden bewoners via een bewonersbrief of een bewonersbijeenkomst geïnformeerd over de plannen.

2. Monumentale bomen

Het meest bijzondere en waardevolle deel van het Groningse bomenbestand zijn de monumentale bomen. Deze bomen zijn vijftig jaar of ouder en zijn bijzonder vanwege hun omvang of functie. Het begrip 'monumentale boom' is in de APVG vastgelegd, compleet met toetsingscriteria.

Op 24 april 2007 heeft het college de actualisatie nota 'BladGoud' (inventarisatie en beleid monumentale bomen) vastgesteld. Hierover is de raad destijds schriftelijk geïnformeerd.

In 2010 zijn de particuliere monumentale bomen opnieuw geïnventariseerd. Dit gebeurt om de drie jaar. Voor de inventarisatie van de particuliere bomen is toestemming gevraagd aan de eigenaren. In slechts een enkel geval verleende de eigenaar geen medewerking aan de inventarisatie.

De gegevens van de gemeentelijke monumentale bomen worden continu geactualiseerd op basis van het driejaarlijks onderhoud van de bomen. De monumentale bomen worden één keer per drie jaar gesnoeid en gelijktijdig geïnspecteerd.

In 2007 zijn in Groningen tegen de 5200 monumentale bomen geïnventariseerd: 3994³ in gemeentelijk terrein en 1197 in particuliere grond. In de afgelopen drie jaar is het aantal monumentale bomen toegenomen tot bijna 5400 bomen: 4089 in gemeentelijk terrein en 1294 in particuliere grond. Vooral in de jongste leeftijdscategorie heeft een verschuiving plaatsgevonden: het aantal monumentale bomen met een leeftijd tussen de 50 en 59 jaar is met 762 afgenomen, terwijl het aantal monumentale bomen met een leeftijd tussen de 60 en 69 jaar met 550 is toegenomen. Voor een stand van zaken wat betreft de inventarisatie en het beleid op monumentale bomen in de gemeente Groningen verwijzen wij u naar de nota Bladgoud actualisatie 2010. Wij bieden u deze nota gelijktijdig aan met de evaluatie boombeheer.

Subsidie voor onderhoud particuliere monumentale bomen

Monumentale bomen zijn waardevolle objecten in de stad. Dit geldt niet alleen voor bomen op gemeentelijk terrein, maar ook voor monumentale bomen in particulier bezit. Particuliere eigenaren van een monumentale boom kunnen daarom eenmaal in de 15 jaar subsidie aanvragen voor het onderhoud van de boom. De raad heeft op 28 mei 2008 besloten om het subsidiebedrag te verhogen van € 500,- naar € 1000,- omdat € 500,- een te kleine bijdrage bleek in verhouding tot de totale onderhoudskosten van een monumentale boom. Deze variëren gemiddeld tussen € 800,- tot € 3000,- per subsidieaanvraag. In 2010 zijn elf aanvragen binnengekomen, waarvan tien zijn verleend. In verband met het subsidieplafond van € 10.000,- kunnen tien subsidieaanvragen worden verleend. Er is afgelopen jaar dus maximaal gebruik gemaakt van de subsidieregeling. Waarschijnlijk heeft het persoonlijk aanschrijven van alle particuliere eigenaren van een monumentale boom in 2009 hieraan bijgedragen.

3. Bomenstructuurplan

Het bomenstructuurplan geeft aan hoe het straatbomenbestand in de gemeente Groningen is opgebouwd. Op basis van stedenbouwkundige-, ecologische-, recreatieve- en woonfuncties is het bomenstructuurplan opgedeeld in hoofdstructuren en nevenstructuren. Elk jaar vinden maatregelen plaats om de bomenstructuur in de gemeente Groningen te versterken. In de tabel op de volgende bladzijde staan de bomenstructuurplanningen die in 2010 zijn uitgevoerd.

³ In de nota Bladgoud actualisatie 2007 zijn 4088 gemeentelijke monumentale bomen geteld. Omdat bij de actualisatie 2010 het aantal monumentale bomen in een aantal buurten fors bleek te zijn afgenomen, hebben wij de gegevens die wij in 2007 hebben verstrekt nogmaals gecontroleerd. Hieruit blijkt dat wij in 2007 niet 4088 monumentale gemeentelijke bomen hadden, maar 3994.

Stadsdeel	Straat	Maatregelen	Kosten
Zuid	Oosterpoort riolering	Opzetten boomstructuur	€ 15.000,-
	Tweede Willemstraat	Nieuwe bomen	€ 20.000,-
	Da Costastraat	Aanplant bomen (bijdrage Nijestee)	€ 4.000,-
	Spiegelstraat	Aanplanten bomen	€ 50.000,-
	Europaweg	Aanplanten bomen en groen	€ 15.000,-
	P. J. Noel Bakerstraat	Vervangen boomstructuur	€ 5.000,-
	Parkweg	Aanplanten bomen (bijdrage)	€ 11.000,-
	Wenkebachlaan	Aanplanten bomen en groen	€ 5.000,-
	Paterswoldseweg	Bijdrage aanplant bomen	€ 60.000,-
Noordwest	Zilverlaan	Bijplanten bomen	€ 10.000,-
Oude Wijken	J. Baart de la Faillestraat	Nieuwe bomen	€ 5.000,-
	Oosterpark	Onderzoek boomsterfte	€ 20.000,-
Binnenstad	Heresingel	Aanplant twee bomen	€ 15.000,-
Binnenstad	Munnekeholm	Kappen + herplant monumentale boom	€ 5.000,-
	Stadsschouwburg omgeving	Opknappen groen (gecombineerd met riolering)	€ 30.000,-
Noorddijk	Woonschepenhaven	Kappen/knotten bomen	€ 22.000,-
TOTAAL			€ 292.000,-

Naast bovenstaande projecten is uit het bomenstructuurplan een onderzoek naar de kastanjeziekte en eikenprocessierups gefinancierd voor een bedrag van € 22.000,- in totaal.

In de raadsvergadering van 27 november 2002 is de systematiek voor de ontwikkeling van een bomenstructuurplan, zoals beschreven in de nota Bladwijzer, vastgesteld. Van 2002 tot en met 2005 is invulling gegeven aan de uitwerking van het bomenstructuurplan per stadsdeel. Vervolgens heeft de raad in 2008 de evaluatie van het bomenstructuurplan tot en met 2007 vastgesteld. In de afgelopen jaren zijn de hoofdstructuurprojecten grotendeels uitgevoerd. Ook in veel nevenstructuren is de kwaliteit van de bomenstructuur verbeterd. Omdat het bomenbestand in een stad continu onderhevig is aan veranderingen en het bomenstructuurplan grotendeels is uitgevoerd is het gewenst om het bomenstructuurplan te actualiseren. In 2011 zullen we een start maken met de actualisatie van het bomenstructuurplan.

4. Nationale Boomfeestdag 2010

Op woensdag 17 maart was het voor de 53^e keer Nationale Boomfeestdag. De boomfeestdag is bedoeld om het belang van natuur op een positieve manier onder de aandacht te brengen bij kinderen en hun ouders. De Boomfeestdag is vooral een feest voor en door kinderen. Ieder jaar heeft de boomfeestdag een thema. In 2010 was het thema: 'Bomen maken onze buurt'. Deze dag is door de gemeente Groningen en de gemeente Slochteren gezamenlijk gevierd in Meerstad.

121 Leerlingen van OBS Driespan, OBS De Spil, beide uit Harkstede en OBS De Driebond uit Groningen namen deel aan de Boomfeestdag 2010. Aan de NAMweg plantten de kinderen 35 iepen. Wethouders José van Schie (Groningen) en Gea Huizing Albronda (Slochteren) plantten samen met de leerlingen de eerste boom. De organisatie van deze dag was in handen van Bureau Meerstad, de gemeente Groningen en de gemeente Slochteren. Naast het planten van bomen op de centrale boomfeestdaglocatie in Meerstad hebben leerlingen van elf scholen uit de stad een boom op hun schoolplein geplant.

5. Beheer & onderhoud

Regulier onderhoud en inspectie

De dienst ROEZ / Stadsbeheer heeft ongeveer 180.000 bomen in beheer. Van die bomen staan 85.000 in een beheerprogramma als afzonderlijke objecten. Het gaat dan vooral om bomen in straten en lanen en plantsoenen. Die bomen worden, individueel, één keer per drie jaar gesnoeid en gelijktijdig geïnspecteerd. In 2010 zijn de bomen in Beijum, Bovenstreek, Damsterbuurt, Bloemenbuurt, Gorechtbuurt, Oosterparkbuurt, Florabuurt, Korrewegebuurt, Indische buurt, De Hoogte, Selwerd, Villabuurt West, De Wijert Zuid, Corpus den Hoorn Noord, Rivierenbuurt, Herewegbuurt en Zeeheldenbuurt geïnspecteerd en gesnoeid. De overige bomen staan als bosgebieden elders in de stad. Die gebieden worden eens in de vier jaar onderhouden.

Daarnaast beheert de gemeente circa 2.700 vormbomen. Dit zijn bomen die groeien als lei- of bolvorm. Deze bomen worden eens per jaar of eens per twee jaar gesnoeid. In 2010 zijn er 1.526 vormbomen gesnoeid.

Zorgplicht

Wij hebben als eigenaar een zorgplicht voor de bomen. Dit betekent dat wij de bomen zodanig moeten beheren en onderhouden dat geen nalatigheid kan worden verweten bij het ontstaan van schade. Wanneer schade door de bomen ontstaat als gevolg van nalatigheid van de boomeigenaar is er feitelijk sprake van een onrechtmatige daad. De eigenaar is aansprakelijk voor schade door bomen indien hij (verwijtbaar) onvoldoende zorg heeft besteed.

De zorgplicht bestaat uit een algemene zorgplicht, een verhoogde zorgplicht en een onderzoeksplicht. De algemene zorgplicht houdt in dat de eigenaar verplicht is de bomen regelmatig en systematisch op deskundige wijze te beoordelen, of te laten beoordelen, en op basis daarvan zonnodig maatregelen te nemen (regulier onderhoud en periodieke boomcontrole). In principe vallen alle bomen van de gemeente onder de algemene zorgplicht. Een verhoogde zorgplicht houdt in dat men op plaatsen met verhoogde risico's de bomen tenminste één keer per jaar moet controleren. Plaatsen met een verhoogd risico zijn bijvoorbeeld drukke wegen, speelplekken, pleinen etc. De onderzoeksplicht geldt voor bomen waarbij uitwendige gebreken of symptomen voor verborgen gebreken zijn geconstateerd die mogelijk gevaarlijk kunnen zijn. Bij dergelijke bomen moet snel onderzocht worden wat de ernst van deze gebreken is en welke maatregelen genomen moeten worden om de risico's te minimaliseren. Van de zorgplichtige bomen hebben circa 6000 bomen een verhoogde zorgplicht.

Stormschade

Door hevig noodweer op 12 juli 2010, waarbij Groningen te maken kreeg met zeer zware windstoten, is er veel schade aan de bomen toegebracht. We hebben 88 bomen moeten verwijderen omdat ze waren omgewaaid, gespleten of scheef stonden. 11 Bomen konden behouden worden door ze te knotten. Op veel locaties moesten de bomen worden gesnoeid omdat er takken van de bomen waren afgebroken. In meerdere straten moesten zelfs alle bomen gesnoeid worden. De werkzaamheden zijn uitgevoerd door de gemeentelijke bomenploeg en verschillende boomverzorgingsbedrijven uit de omgeving. Wij hebben momenteel geen dekking voor de kosten voor herplant van de verwijderde bomen, maar zullen op beeldbepalende plekken de bomen wel vervangen in het kader van ons reguliere herplantprogramma.

Handhaving

In de gemeente Groningen komt handhaving op het gebied van bomen op verschillende manieren tot uiting. Enerzijds vindt handhaving plaats op het gebied van schade aan bomen. Wijkbeheer (boomverzorgers en wijkbeheerders) heeft hierin een signaalfunctie. Geconstateerde onrechtmatigheden worden gemeld waarna een schaderapportage wordt opgesteld.

Anderzijds vindt handhaving plaats op het gebied van illegale kap. Meldingen van illegale kap komen binnen bij de afdeling Bouw en Woningtoezicht. De meldingen kunnen worden gedaan door burgers, door politie maar ook door medewerkers van de gemeente Groningen. Na een melding wordt er een

bezoek gebracht aan de plaats van de melding en wordt de aard van de melding vastgesteld. Vervolgens wordt in een gesprek met de eigenaar of de persoon die de betreffende bo(o)m(en) heeft gekapt getracht de aanleiding te achterhalen. Afhankelijk van de aard van de illegale kap kunnen sancties als aangifte, herplant of andere financiële gevolgen worden opgelegd.

Boomziektes- en plagen

Iepziekte

Iepziekte, de verwelkingsziekte die al in 1919 in Nederland werd ontdekt, is in onze stad onder controle. Stichting Iepenwacht Groningen voert in opdracht van de gemeente het duurzame iepenbeheer uit. De stichting coördineert de bestrijding van de iepziekte in de provincie Groningen. Ieder jaar worden in de zomer alle iepen in de gemeente geïnspecteerd door de Iepenwacht. In 2010 zijn 11 klonale iepen- en 111 veldiepen gekapt. Klonale iepen zijn bomen die gekweekt als straatboom of solitair in de stad staan. Veldiepen zijn bomen die spontaan zijn gegroeid of als bosplantsoen zijn aangeplant, maar zijn uitgroeid tot bomen.

Soort iep	Aantal gekapte iepen			Totaal
	< 15 cm	15 - 40 cm	> 40 cm	
Klonale iepen	2	7	2	11
Veldiepen	103	8	0	111
Totaal	105	15	2	122

De afgelopen jaren is veel bereikt in het doorgronden van de ziekte, het inperken van de verspreiding van de ziekte en het ontwikkelen van resistente iepsoorten. Dit heeft ertoe geleid dat het aantal zieke iepen al een aantal jaren stabiel is en niet toeneemt. Inmiddels kiest de gemeente steeds vaker voor resistente iepen bij de aanplant van nieuwe bomen. Ook preventief injecteren is een goed middel tegen iepziekte. Omdat deze methode kostbaar is, worden alleen monumentale bomen ieder jaar preventief tegen iepziekte geïnjecteerd.

Kastanjeziekte

In 2002 is de kastanjeziekte voor het eerst ontdekt bij een aantal paardenkastanjes in het westen van het land. In 2004 breidde de ziekte zich snel uit over de rest van Nederland. Bomen krijgen bruine vlekken op de stam en 'bloeden' donker vocht. De aantasting leidt tot baststerfte en bij ernstige aantasting tot sterfte van de boom.

Op 26 november 2010 is aan het Heerdenpad een proef gestart van de gemeenten Winsum en Groningen om de kastanjeziekte terug te dringen. Tot 2014 onderzoekt Stichting Iepenwacht voor de gemeenten Groningen en Winsum de effectiviteit van verschillende bestrijdingsmethoden van deze ziekte. De kastanjabomen aan het Heerdenpad hebben last van kastanjeziekte. Als de ziekte niet wordt behandeld tast deze op termijn de kwaliteit van de boom aan. De proef is bedoeld om te kijken hoe de weerstand van een zieke boom verbeterd kan worden en om te onderzoeken hoe we deze ziekte kunnen behandelen. Daarom worden verschillende behandelingsmethoden getest op de bomen aan het Heerdenpad:

- Bij een groep van vijf bomen wordt niets gedaan. Deze bomen worden alleen gecontroleerd en dienen als referentiegroep;
- Bij een groep van vijf bomen wordt bodemverbetering door middel van compost op de boomspiegel en door middel van boorgaten in de bodem toegepast;
- Bij een groep van vijf bomen worden de bloedingsplekken aangesmeerd met ascorbinezuur (vitamine C);
- Bij een groep van vijf bomen wordt zowel bodemverbetering toegepast als de bloedingsplekken aangesmeerd.

Tegelijkertijd wordt ook in de gemeente Winsum een dergelijke proef uitgevoerd. Hierbij zijn de kastanjabomen op de begraafplaats in Feerwerd betrokken. Na 2014 wordt gekeken of één van de behandelingen of een combinatie ervan succesvol op andere plaatsen in de omgeving kan worden toegepast.

Massaria

Massaria is een schimmelziekte die in 2007 voor het eerst in Nederland werd geconstateerd. Sinds het voorjaar van 2008 zijn ook platanen in Groningen besmet met Massaria. De ziekte komt alleen voor bij bomen vanaf een jaar of dertig. Omdat door de schimmel aangetaste takken kunnen afbreken, worden de platanen van dertig jaar en ouder drie keer per jaar gecontroleerd. Uit de inspectie van 144 bomen in 2008 is naar voren gekomen dat ongeveer 10% van deze platanen met de schimmel was besmet (ca. 15 stuks). Per boom zijn gemiddeld twee aangetaste takken aangetroffen. Deze zijn verwijderd om gevaarlijke situaties te voorkomen.

Sinds 2008 ligt het percentage aangetaste platanen op ongeveer 10%. Door reguliere controle krijgt de massariaziekte minder kans zich te ontwikkelen en te verspreiden.

Eikenprocessierups

Sinds 1987 vormt de eikenprocessierups een jaarlijks terugkerend probleem in een groot deel van Nederland. Van mei tot in juli gaat de eikenprocessierups op eikenbomen in processieachtige colonnes op zoek naar nieuwe eikenbladeren; vandaar de naam eikenprocessierups. Gedurende deze periode verspreidt de rups brandharen die bij mensen ernstige irritaties kunnen geven. Het zijn pijlvormige haren, die bij een bedreiging worden afgeschoten. De haren kunnen dan makkelijk de huid, de ogen en de luchtwegen binnendringen. De stoffen die van de haren afkomen veroorzaken een op allergie lijkende huiduitslag; zwellingen, rode ogen en jeuk. De rupsen hoeven niet te worden aangeraakt om in contact te komen met de brandharen. De haartjes verspreiden zich met de wind en kunnen zo in contact komen met wandelaars of fietsers. De haren blijven ook na het vertrek van de rupsen in de nesten, die aan de stammen en dikke takken hangen, aanwezig. Na jaren kunnen deze nesten bij aanraking nog overlast veroorzaken. Ook eikenbomen kunnen schade oplopen door vraat van de rups. De eikenbomen komen hierdoor later of vrijwel niet in blad.

Het bestrijden en beheersen van de eikenprocessierups is de verantwoordelijkheid van de beheerder of eigenaar van de bomen waarin de rups zich bevindt. De eigenaar van de besmette bomen is verantwoordelijk voor de overlastbestrijding en voor het waarschuwen van het publiek. De rups heeft een grote voorkeur voor eiken, maar bij gebrek aan eiken zijn ze ook op beuken, berken of Amerikaanse eiken te vinden.

Dit jaar zijn voor het eerst vlinders van de eikenprocessierups in de provincie Groningen aangetroffen. Ook binnen de gemeente Groningen zijn vlinders aangetroffen in vallen, namelijk in eiken langs de Roderwolderdijk, Ter Borghlaan, Kaapse Baan en Middelberterweg. De aanwezigheid van vlinders betekent dat we in 2011 ook eikenprocessierupsnesten binnen de gemeente Groningen zullen aantreffen. De locaties waar de vlinders zijn gevonden zullen volgend jaar extra gecontroleerd worden op rupsen. Afhankelijk van de mate van overlast zullen de rupsen worden bestreden. Dan zal ook worden bekeken welke bestrijdingsmethode het meest effectief is en waar de kosten voor bestrijding uit gedekt moeten worden. Op dit moment hebben wij geen dekking hiervoor.

Financiën

Voor het beheer en onderhoud van de bomen die wij in ons bezit hebben, hadden wij in 2010 een budget van € 801.000,- tot onze beschikking. Circa € 371.000,- van dit bedrag is bestemd voor de uitvoering van het bomenstructuurplan. De overige € 430.000,- is bestemd voor het reguliere onderhoud.

6. Meldingen en verzoeken over bomen

Het afgelopen jaar zijn tot 1 november 678 meldingen over bomen gedaan. De meldingen hadden betrekking op verschillende subcategorieën zoals 'boom geeft overlast', 'gevaarlijke boom', 'snoeiafval' etc. Er zijn in totaal acht subcategorieën.

De meldingen zijn als volgt verdeeld:

MELDINGEN BOMEN 2010 PER SUBCATEGORIE	
Subcategorie	Aantal meldingen
Boom geeft overlast	242
Boom schade/scheefstand	93
Dode boom	48
Gevaarlijke boom	35
Kapprogramma	1
Snoeiafval bomen	49
Tak geeft overlast	145
Bomen overig	65
Totaal	678

De meeste meldingen hebben betrekking op overlast, zowel door de boom zelf als door zijn takken. Daarnaast zijn veel meldingen gedaan over schade, scheefstand en dode bomen. Een relatief groot aantal meldingen was niet in te delen in één van de subcategorieën en is samengevoegd onder 'bomen overig'.

Ten opzicht van 2009 is het aantal meldingen over bomen toegenomen van 495 naar 678. De toename is terug te vinden in alle subcategorieën, maar de grootste toename zit in de subcategorie 'Boom schade/scheefstand' en 'Tak geeft overlast'. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat meer meldingen zijn gedaan naar aanleiding van de storm die op 12 juli 2010 veel schade toebacht aan de bomen in de gemeente Groningen.

Zoals in onderstaande grafiek te zien is, verschilt het aantal meldingen over bomen per stadsdeel. Bijna 40% van alle meldingen over bomen zijn in het stadsdeel Noorddijk gedaan. Ook stadsdeel Zuid heeft relatief veel meldingen over bomen. Dit heeft voornamelijk te maken met het grotere aantal bomen in die wijken.

